
Piata časť

PÍSANIE PRÁCE

17

Niekoľko prvých strán

Pertti Alasuutari hodnotí písanie dizertačnej práce ako učenie jazdy na bicykli vyrovnávaním rovnováhy:

Písanie je predovšetkým analyzovanie, prepracovávanie a čistenie textu. Myšlienka, že niekto dokáže okamžite vypracovať hotový text, je práve taká nezmyselná, ako nazdávať sa, že jestvuje cyklista, ktorý nikdy nemusí udržiavať rovnováhu (1995, s. 178).

Alasuutari nám pripomína, že „spisovanie“ správy by sme nikdy nemali nechávať na záver prieskumu. Písanie by naopak malo predstavovať kontinuálny proces; učiť sa budete priebežne od svojho školiteľa, iných študentov a zo svojich chýb.

V tejto a v nasledujúcich štyroch kapitolách preskúmame, ako efektívne, aj keď málokedy bez bolesti, splniť túto úlohu.

Takmer všetky dizertačné práce začínajú štyrmi prvkami:

- Názov,
- abstrakt,
- obsah,
- úvod.

Ak sa budete držať môjho odporúčania a budete venovať najvyššiu pozornosť kapitolám o analýze dát, potom možno budete mať tendenciu nazerať na tieto začiatky ako na rutinnú záležitosť, ktorej sa rýchlo zbavíte. Avšak dojem, ktorý vytvoríte na začiatku svojej práce, je veľmi dôležitý, a písanie prvých pár strán by ste nikdy nemali považovať za rutínu, t. j. za triviálnosť.

V tejto krátkej kapitole ponúknem niekoľko praktických rád o každom z týchto začiatkových prvkov vašej dizertácie.

NÁZOV

V počiatočných fázach od vás budú pravdepodobne žiadať, aby ste uviedli krátky názov vášho výskumu pre administratívne účely. Tento názov takmer určite čoskoro zmeníte, preto mu neprípisujte príliš veľkú dôležitosť. Ako však upozorňuje Harry Wolcott, premýšľanie o účinnom záverečnom názve a písanie si poznámok o svojich nápadoch je dobrá myšlienka (1990, s. 70–71).

Názvy by mali upútať publikum a zároveň ho náležite informovať o hlavnom predmete záujmu vášho výskumu. Ja uprednostňujem dvojdielny názov: výstižný hlavný názov, často s použitím slovesného podstatného mena, aby sa naznačila činnosť, a popisnejší podtitul.

Na ilustráciu, dve zo svojich kníh som nazval:

Čítanie Castanedu: Úvod k spoločenským vedám

Interpretovanie kvalitatívnych dát: Metódy analýzy konverzácie, textu a interakcie

Niektoré z mojich článkov majú tieto názvy:

„Popisovanie sexuálnych aktivít v poradenstve týkajúcom sa HIV: spoločné riadenie morálnych noriem“

„Uvoľnenie subjektu: pohľad na „zlé časovanie““

„Kontrolovanie pacienta na lôžku: dozor a sebaregulácia v rámci konzultácií s adolescentnými diabetikmi“

Samozrejme, používanie slovesných podstatných mien je iba vec mojich preferencií, s úmyslom zdôrazniť *aktívny* charakter výskumu, ako aj skutočnosť, že skúmam *činnosť* ľudí. Nie vždy sa však držím svojho pravidla. Napríklad knihu z roku 1997 o poradenstve týkajúcom sa AIDS som nazval:

Diskurzy poradenstva: Poradenstvo týkajúce sa AIDS ako sociálna interakcia

Názvy sú však dôležité a vyžadujú starostlivý prístup, čo vám potvrdí hociktorá osoba pracujúca v marketingu. Premýšľajte preto nad touto vecou a hovorte o nej so školiteľom. Potom si skúste urobiť cvičenie 17.1.

ABSTRAKT

Stručne by ste v ňom mali pokryť tieto okruhy:

- Váš výskumný problém,
- prečo je tento problém dôležitý a stojí za to skúmať ho,
- vaše dáta a metódy,
- vaše hlavné zistenia,
- ich dosah vo svetle iných výskumov.

Abstrakty majú zvyčajne obmedzený počet slov (bežných je 100 slov). V rámci obmedzeného počtu slov sa pokúste napísať svoj abstrakt čo najživšie a najinformatívnejšie. Prečítajte si abstrakty iných prác z vašej oblasti, otestujte si pracovné verzie vášho abstraktu na iných študentoch a zistite, či sa im zdá zrozumiteľný a obsažný. Zistite, čo bude vaše publikum asi najviac zaujímať a „dôraz kladte na svoj problém a obsah, nie na postupy práce v teréne“ (Wolcott, 1990, s. 81).

Harry Wolcott pekne zhrnul, čo tvorí dobrý abstrakt:

Abstrakt môže predstavovať cennú príležitosť informovať široké publikum, upútať potenciálnych čitateľov a rozšíriť vašu vlastnú interaktívnu profesionálnu sieť. To, či si niekto prečíta vašu prácu, závisí vo veľkej miere od toho, ako sa bude hodnotiť váš abstrakt, vrátane jeho štýlu (1990, s. 81).

OBSAH

Môžete si myslieť, že je to veľmi triviálna záležitosť. Nemáte pravdu! Nesúvislý alebo málo informatívny obsah (alebo, čo je ešte horšie, žiadny) zanechá otrasný dojem.

Ak sa chcete orientovať na publikum, prispôbte obsah recipientovi za účelom dosiahnutia dvoch cieľov:

- 1 Názorne ukázať, že logicky uvažujete a dokážete napísať dizertačnú prácu s prehľadnou a jasnou organizáciou,
- 2 umožniť čitateľom, aby to ihneď zbadali, rýchlo si našli cestu medzi rôznymi časťami práce a identifikovali témy, ktoré ich najviac zaujímajú.

Užitočným nástrojom, ktorý vám pomôže dosiahnuť tieto dve veci, je systém dvojitého číslovania. Podľa takéhoto spôsobu môžete napríklad uviesť kapitolu venovanú „prehľadu literatúry“, ako:

Kapitola 3: Prehľad literatúry

3.1 Východiskové štúdie

3.2 Kľúčová literatúra

3.3 Výskum najbližší môjmu

Toto je samozrejme iba ilustrácia. Podrobnejšiu diskusiu o tom, čo by mal obsahovať prehľad literatúry, prináša ďalšia kapitola tejto knihy.

ÚVOD

Anne Murcottová (1997, s. 1) hovorí, že ústrednú tému úvodu predstavuje odpoveď na otázku: o čom je práca? Navrhuje, aby ste odpovedali na túto otázku štyrmi spôsobmi, a to tak, že vysvetlíte,

- 1 prečo ste si zvolili túto tému radšej než nejakú inú, napr. buď preto, lebo sa jej venovalo málo pozornosti, alebo preto, že sa o nej veľa hovorí, nie však správne alebo úplne,
- 2 prečo vás táto téma zaujíma,
- 3 druh výskumného prístupu alebo akademickej disciplíny, ktorý využijete,
- 4 vaše výskumné otázky alebo problémy.

Presne ako v prípade tejto kapitoly, neexistuje dôvod, prečo by váš úvod mal byť dlhší než dve alebo tri strany, najmä ak kapitola o „metódach“ pokrýva prirodzenú históriu vášho výskumu (pozri kapitolu 19). Úlohou úvodu, ako aj abstraktu, je orientovať publikum. Najlepšie to urobíte zrozumiteľne a stručne.

ZHRNUTIE

Dojem, ktorý vytvoríte na začiatku vašej dizertačnej práce, je veľmi dôležitý. Názov by mal upútať pozornosť a zároveň patrične informovať o hlavnom zameraní vášho výskumu.

Abstrakt by mal popisovať váš výskumný problém; prečo je ten problém dôležitý a stojí za to ho skúmať; vaše dáta a metódy; vaše hlavné zistenia a ich dosah vo svetle iných výskumov.

Obsah vašej práce by mal umožniť čitateľom ľahko si nájsť cestu medzi rôznymi časťami práce a identifikovať témy, o ktoré majú najväčší záujem. V úvode by ste mali vysvetliť, prečo ste si zvolili túto tému a nie nejakú inú; prečo vás táto téma zaujíma; druh výskumného prístupu alebo akademickej disciplíny, ktorý použijete; a vaše výskumné otázky alebo problémy.

Ďalšie čítanie

V knihe Harryho Wolcotta *Writing Up Qualitative Research* (Sage, 1990), s. 70–82, je vynikajúca diskusia o tom, ako prezentovať študentské práce. Ďalší užitočný zdroj predstavuje kniha Pat Cryerovej *The Research Student's Guide to Success* (Open University Press, 1996), kapitola 12.

Cvičenie 17.1

Toto cvičenie by vás malo povzbudiť k tomu, aby ste zvolili dobrý názov a abstrakt pre vašu prácu.

- 1 Zostavte zoznam troch alebo štyroch možných názvov vašej práce. Pokúste sa, aby bol hlavný názov neobvyklý a zaujímavý a podnadpis opisný.
- 2 Potom zmeňte poradie a dajte podnadpis na prvé miesto. Čo pôsobí lepšie? Prečo?
- 3 Otestujte si svoje názvy na študentoch, ktorí pracujú v podobných oblastiach alebo používajú podobné metódy či dáta. Ktorý podľa nich pôsobí najlepšie? Prečo?
- 4 Potom skúste napísať dva rozdielne abstrakty tým istým spôsobom.

Cvičenie 17.2

Ukážte úvod k svojej práci viacerým spolužiakom. Vyzvite ich, aby vám povedali, či ich to nabáda čítať ďalej. Ak nie, prečo? Ak áno, prečo?

Potom využite ich reakcie a úvod prepracujte.